

VALTAKUNNANSYTTÄJÄNVIRASTO

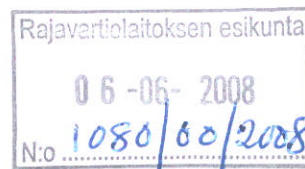
Lausunto

1(3)

5.6.2008

Dnro 42/61/08

Rajavartiolaitoksen esikunta
Oikeudellinen osasto
PL 3
00131 HELSINKI

Lausuntopyyntönne 9.5.2008

SM 028:00/2007

Valtakunnansyyttäjänviraston lausunto koskee esitystä vain siltä osin kuin siinä on kysymys rajavartiolaitoksen osallistumisesta rikosten ennalta estämiseen ja selvittämiseen sekä pakkokeinoimivaltuuksia, koska niillä on välitön yhteys syyttäjätöimintaan.

Laki rajavartiolain muuttamisesta, 6 luku 41 §

Televalvonnan ja telekuuntelun käyttöön ottaminen rajavartiolaitoksen suorittamassa esitutkinnassa on kannatettavaa. Laitonta maahantuloa koskevissa tapauksissa erityisesti järjestäytyneisyyden näyttämässä teletiedoilla olisi suuri merkitys. Tämä on ilmennyt juttujen yhteydessä takavarikoitujen matkapuhelinten sisältämistä tiedoista. Esimerkiksi matkapuhelinkojeeseen tallentuneiden tekstiviestien sisällöstä on pääteltävissä, että varsinaisten puheluidenkin sisällöstä olisi saatavissa mitä parhaita näyttöä rikokseen osallisten järjestäytyneisyydestä, keskinäisistä käskyvaltasuhteista ja rikoksen tekotavoista. Nyt puheena olevien juttujen yksi tyypillinen piirre on se, että organisaation päällikkö kontrolloi matkan etenemistä lähtömaasta käsin ja käytännössä tämä tapahtuu puhelimitse. Näin ollen puhelimitse tapahtuneen yhteydenpidon sisällön selvittämisellä tulee olemaan merkittävää näyttöarvoa erityisesti kun harkitaan sitä, täyttyykö laittoman maahantulon järjestämisen törkeä tekomuoto sillä perusteella, että rikos on tehty osana ulkomailta käsin toimivan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa.

Tällä hetkellä suurin osa laittoman maahantulon järjestämistä koskevista jutuista keskittyy Vantaalle. Itä-Uudenmaan syyttäjäyksikössä jutut puolestaan jaetaan pääasiassa yhdelle järjestäytyneeseen rikollisuuteen perehtyneelle erikoissyyttäjälle. Hänelle kertyneen käytännön kokemusten mukaan muutamissa jutuissa, joissa syytteet on osin tai ko-

5.6.2008

Dnro 42/61/08

konaan hylätty näytön puuttumisen vuoksi, ratkaisevaa näyttöä olisi todennäköisesti ollut saatavissa juuri telekuuntelun avulla.

Esityksestä käy ilmi, että telepakkokeinoja on käytännössä tarpeen kohdentaa vuositasolla noin viiteenkymmeneen vakavaan rikosepäilyyn, ja juttujen määrän ennakoidaan lähivuosina kasvavan. Koska tapaukset kohdentuvat pääasiassa vain kahdelle alueelle, Vantaalle ja Kaakkois-Suomen rajanylityspaikoille, käytännössä telepakkokeinojen käyttö on tarkoitus keskittää hyvin suppealle ydinosaajien joukolle. Tätäkin suunnitelmaa pidetään kannatettavana. Telepakkokeinojen lainmukainen käyttö edellyttää perusteellista pohjakoulutusta ja jatkuvaa lisäkoulutusta lainsäädännön muutosten myötä.

Laki pakkokeinolain muuttamisesta, 1 luku 6 § 4 -kohta

Esitetyssä lainkohdassa luettelaa rajavartiolaitoksen pidättämiseen oikeutetut virkamiehet, jollaiseksi esitetään mm. rajavartioston tai merivartioston rikostorjuntaupseeria. Rikostorjuntaupseeri on palkkaukseen liittyvä tehtävänimike ja sellaisena liian epämääräinen otettavaksi pidättämiseen oikeutettujen virkamiesten luetteloon. Käytännön toiminnan näkökulmasta tutkinnanjohtajana toimivan rajavartiomiehen tulisi olla myös pidättämiseen oikeutettu virkamies. Rajavartiolaitoksessa tutkinnanjohtajina toimivat vähintään yliluutnantin arvoiset upseerit. Näin ollen termin rikostorjuntaupseeri sijasta pakkokeinovaltuudet voisi sitoa tiettyä tasoa olevaan palvelusarvoon: "... sekä tutkinnanjohtajan tehtävään määrätty vähintään yliluutnantin arvoinen rajavartiomies,..."

Laki pakkokeinolain muuttamisesta, 5a luku 2 §

Esityksen mukaan lisättäisiin telekuuntelun edellytyksiä koskevaan rikosluetteloon, kohtaan 7, laittoman maahantulon järjestäminen ja törkeä laittoman maahantulon järjestäminen. Perusmuotoisen laittoman maahantulon järjestämisen rangaistusmaksimi on kaksi vuotta vankeutta. Näin ollen tämä rikostyyppi muodostaisi poikkeuksen kaikkien muiden luetteloon otettujen rikosten rangaistusmaksimeihin nähden. Telepakkokeinojen käytön edellytyksenä on kautta linjan ylitörkeät rikokset.

Myöskään perusmuotoisista laittoman maahantulon järjestämistä koskevista jutuista kertyneen syyttäjäkokemuksen mukaan telekuuntelu ei näissä tilanteissa käytännössä ole tarpeen, koska normaaliasetelma on se, että esitutkinta alkaa rikoksesta epäiltyjen kiinniotolla. Käytännön tarvetta kuuntelulle ei enää tässä vaiheessa ole. Sen sijaan televalvontatiedot saattaisivat tuoda lisäselvitystä ennen kiinnijääntä tapahtuneista yhteydenpidoista.

Näillä perusteilla kannatettavaa olisi se, että telekuuntelun edellytyksiin lisättäisiin vain törkeä laittoman maahantulon järjestäminen. Tämän li-

VALTAKUNNANSYÖTTÄJÄNVIRASTO

Lausunto

3(3)

5.6.2008

Dnro 42/61/08

säksi televalvonnan ja teknisen kuuntelun edellytyksiin olisi syytä lisätä laittoman maahantulon järjestäminen.

Apulaisvaltakunnansyyttäjä

Jorma Kalske

Valtionsyyttäjä

Leena Metsäpelto